09 පාඩම

ප්‍රාර්ථනාර්ථ ක්‍රියාපද

ප්‍රාර්ථනාර්ථ ලෝට් (लोट्) ලකාරය 1

देवः वर्षतु कालेन राजा भवतु धार्मिकः ॥

(කලට වැසි වසීවා........ රජ දැහැමි වේවා)

वर्षति	-	වසියි	वर्षतु	-	වසීවා
भवति	-	වෙයි	भवतु	-	වේවා
नमति	-	වඳියි	नमतु	-	වඳීවා
अटति	-	ඇවිදියි	अठतु	-	ඇවිදීවා
स्मरति	-	සිහිකරයි	स्मरतु	-	සිහිකරාවා

සාදාගන්නා ක්‍රමය :-

वर्षति	-	वर्षति (ति ~~crossed~~)	-	वर्षतु
भवति	-	भवति (ति crossed)	-	भवतु
नमति	-	नमति (ति crossed)	-	नमतु
नमतः	-	नमतः (त crossed)	-	नमताम्
अटतः	-	अटतः (त crossed)	-	अटताम्
प्रणमतः	-	प्रणमतः (त crossed)	-	प्रणमताम्
स्मरन्ति	-	स्मरन्ति (ति crossed)	-	स्मरन्तु
लिखन्ति	-	लिखन्ति (ति crossed)	-	लिखन्तु
चिन्तयन्ति	-	चिन्तयन्ति (ति crossed)	-	चिन्तयन्तु

ප්‍රාර්ථනාර්ථ "ලෝට්" (लोट्) පරස්මෛපද ප්‍රත්‍යය මාලාව

पुरुष	एकवचन	द्विवचन	बहुवचन
प्रथम पुरुष	तु	ताम्	अन्तु
मध्यम पुरुष	हि	तम्	त
उत्तम पुरुष	आनि	आव	आम

वस् ධාතුව ලෝට් (ප්‍රාර්ථනාර්ථ) පරසෙමදෙයෙහි වරනැගීම

पुरुष	एकवचन	द्विवचन	बहुवचन
प्रथम पुरुष	वसतु	वसताम्	वसन्तु
मध्यम पुरुष	वसहि	वसतम्	वसत
उत्तम पुरुष	वसानि	वसाव	वसाम

ක්‍රියාකාරකම 1

පහත සඳහන් ලට් ලකාර ක්‍රියාපදවලින් ලෝට් ප්‍රාර්ථනාර්ථ ක්‍රියාපද වෙනස්වන ආකාරය හඳුනා ගනිමු.

ලට් (වර්තමාන කාල) ක්‍රියා පද			ලෝට් (ප්‍රාර්ථනාර්ථ) ක්‍රියාපද		
पठति	-	පාඩම් කරයි	पठतु	-	පාඩම් කරනවා
नमति	-	වඳියි	नमतु	-	වඳීවා
भवति	-	වෙයි	भवतु	-	වේවා
पचति	-	පිසයි	पचतु	-	පිසාවා
लभति	-	ලබයි	लभतु	-	ලබාවා
इच्छतः	-	(දෙදෙන) කැමති වෙති	इच्छताम्	-	(දෙදෙන) කැමති වෙත්වා
तुष्यतः	-	(දෙදෙන) සතුටු වෙති	तुष्यताम्	-	(දෙදෙන) සතුටු වෙත්වා
पश्यतः	-	(දෙදෙන) දකිති	पश्यताम्	-	දෙදෙනා) දකිත්වා
धावतः	-	(දෙදෙන) දුවති	धावताम्	-	(දෙදෙනා) දුවත්වා
क्रीडतः	-	(දෙදෙන) දුවති	क्रीडताम्	-	(දෙදෙන) ක්‍රීඩා කරත්වා
मुञ्चन्ति	-	මිදෙති	मुञ्चन्तु	-	මිදෙත්වා
पूजयन्ति	-	පුදති	पूजयन्तु	-	පුදත්වා
स्मरन्ति	-	සිහිකරති	स्मरन्तु	-	සිහිකරත්වා
अठन्ति	-	ඇවිදිති	अठन्तु	-	ඇවිදිත්වා
वर्णयन्ति	-	(ගුණ)වනති	वर्णयन्तु	-	(ගුණ)වනත්වා

ප්‍රාර්ථනාර්ථ ''ලෝට්'' ක්‍රියාව යෙදෙන වාක්‍ය අධ්‍යයනය කරමු.

भवान् मम शिष्यः आगच्छतु ।
(පින්වත්, මාගේ ශිෂ්‍ය, පැමිනෙන්න)

देवो वर्षतु कालेन
श्ष्यसमपत्ति भवतु च ।
(කලට වැසි වසීවා - කෙත්වතු සාර වේවා)

राजा भवतु धार्मिकः ।
(රජ දැහැමි වේවා)

गुरुदेवो भवतु ।
(ගුරුවරයා දෙවියෙක් වේවා)

पन्थानः सन्तु ते शिवाः ।
(ඔබේ ගමන් මග යහක් වේවා)

भवतु सर्व मंगल्यम् ।
रक्षन्तु सर्व देवताः ।
(සියල්ලන්ට යහපතක් වේවා - සියලු දේවියෝ රකිත්වා)

पित्रोर्गुरोश्च वचनम् अनुतिष्टतु ।
(පියාගේ හා ගුරුවරයාගේ වදන් අනුව සිටීවා)

नराणां व्याधयो नश्यन्तु ।
जनाः सदानन्दम् अनुभवतु ।
(මිනිසුන්ගේ රෝගපීඩා නැසෙත්වා - ජනයා සැමදා සතුට විඳීවා)

भूपतयः सर्वदा प्रजा धर्मेण रक्षन्तु ।
(රජවරු සැමදා ජනයා දැහැමින් රකිත්වා)

ක්‍රියාකාරකම 2

පහත සඳහන් වර්තමාන පදවල ප්‍රාර්ථනාර්ථ ලෝට් පද සාදන්න. තේරුමද ලියන්න.

උදා :-	हसति	-	हसतु	(සිනහසේවා)
१.	देशयति	-	....	(..................................)
२.	लसति	-	....	(..................................)
३.	रक्षति	-	....	(..................................)
४.	प्रीणयति	-	....	(..................................)
५.	जयति	-	....	(..................................)
६.	गच्छति	-	....	(..................................)
६.	प्रविशति	-	....	(..................................)
८.	पिबति	-	....	(..................................)
९.	पश्यति	-	....	(..................................)
१०.	नृत्यति	-	....	(..................................)

ක්‍රියාකාරකම 3

උදා :-	हरतः	-	हरताम्	(දෙදෙන ගෙනෙත්වා)
१	नमतः	-	....	(....................................)
२	वन्दतः	-	....	(....................................)
३	पठतः	-	....	(....................................)
४	तुष्यतः	-	....	(....................................)
५	उपविशतः	-	....	(....................................)
६	लभतः	-	....	(....................................)
७	ईक्षतः	-	....	(....................................)
८	नयथः	-	....	(....................................)
९	प्रकाशतः	-	....	(....................................)

ක්‍රියාකාරකම 3

උදා :-	लालयन्ति	-	लालयन्तु	(නළවත්වා)
१	पचन्ति	-	....	(.....................................)
२	आरोहन्ति	-	....	(.....................................)
३	संगच्छन्ति	-	....	(.....................................)
४	निषीदन्ति	-	....	(.....................................)
५	व्रजन्ति	-	....	(.....................................)
६	निष्क्रमन्ति	-	....	(.....................................)
७	पालयन्ति	-	....	(.....................................)
८	प्रीणयन्ति	-	....	(.....................................)
९	भुञ्जन्ति	-	....	(.....................................)
१०	वदन्ति	-	....	(.....................................)

ක්‍රියාකාරකම 4

පහත දී ඇති ප්‍රාර්ථනාර්ථ ලෝට් ප්‍රථම පුරුෂ ද්විවචනය සඳහා ඒකවචන හා බහුවචන පද හිස්තැන්වල යොදන්න.

ඒක වචන	ද්වි වචන	බහුවචන
१. विनयतु	विनयताम्	विनयन्तु
२.	अपहरतम्	....
३.	प्रविशतम्	....
४.	परिचारयतम्	....
५.	सरताम्	....
६.	सुभिक्षयताम्	....
७.	पचतम्	....
८.	व्रजतम्	....
९.	निष्क्रमताम्	....
१०.	निषीदताम्	....

ක්‍රියාකාරකම 5

වරහන් තුළ දක්වෙන ක්‍රියා මූලයන්ගෙන් ප්‍රාර්ථනාර්ථ ලෝට් ක්‍රියා පද සුදුසු පරිදි යොදා හිස්තැන් පුරවන්න.

१. बालकः सुमित्रं .... (भू → भव)
२. साधवः निवारणम् .... (प्रविश)
३. आचार्यः देवो .... (भू → भव)
४. सत्यं .... (जय)
५. सख्यौ पुष्पानि .... (आनय)
६. त्वम् जल ...., घृतं .... (त्यज, पा पिब्)
७. सः धर्मं .... (त्यज)
८. मयूरौ प्रसादस्य शिखरे .... (नृत्य)
९. जनः सदानन्दम् .... (अनुभव)
१०. अस्माकं शिष्यः सम्यक् पाटं .... (पट)

ක්‍රියාකාරකම 6

ප්‍රාර්ථනාර්ථ ලෝට් පදයන්ට අදාළ අර්ථය සමග යා කරන්න.

जयतु	දේශනා කරත්වා
प्रीणयन्तु	ජය ලබත්වා
लभन्तु	භාවනා කරත්වා
इच्छताम्	පිනවත්වා
ध्यानयन्तु	අනාගතයේ වේවා
देशयन्तु	ලබත්වා
तुष्यताम्	වාසය කරාවා
गायतु	දෙදෙන කැමතිවෙත්වා
विहरतु	ගායනා කරත්වා
भविष्यतु	දෙදෙනෙක් සතුටුවෙත්වා

ක්‍රියාකාරකම 7

පහත සඳහන් ත්‍රිවිධ චෛත්‍ය රූප සටහන් තුළ අන්තර්ගත ප්‍රාර්ථනාර්ථ ක්‍රියා පද පමණක් තෝරා පුස්තක ආකෘතියෙහි ඇති හිස්තැනට යොදන්න.

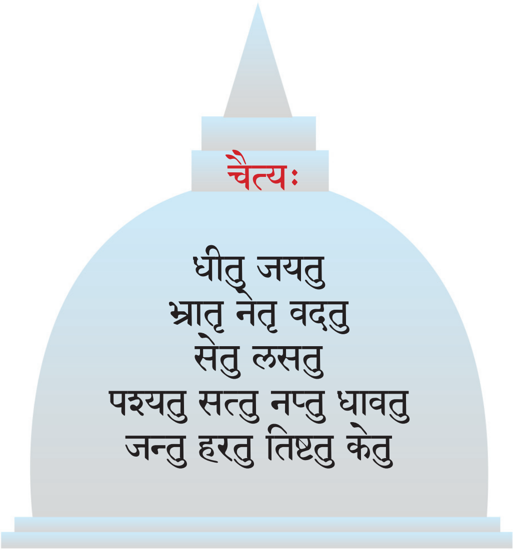

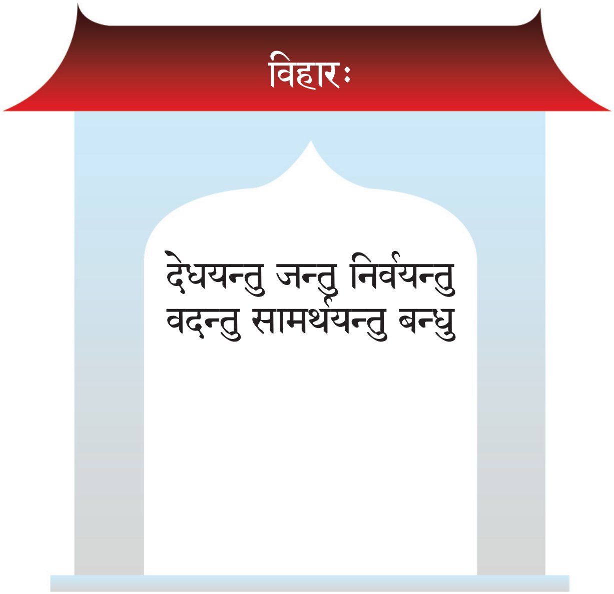

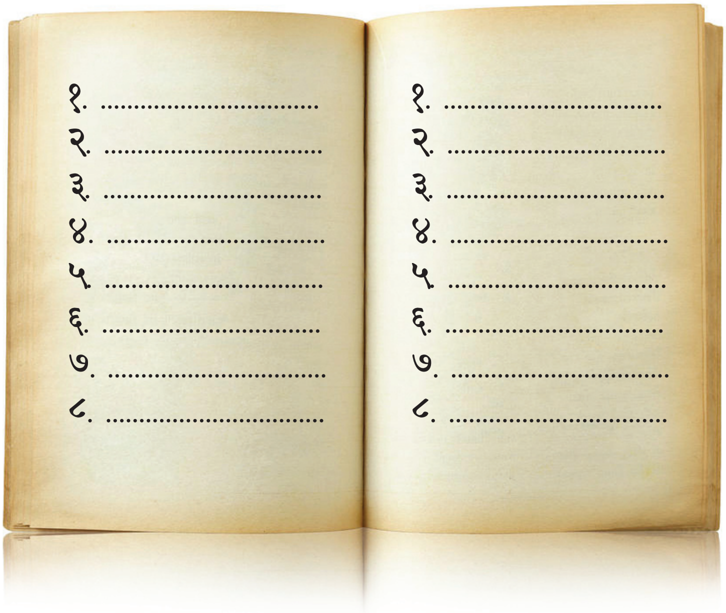

වාචෝද්ගත කරන්න.

त्यज दुर्जन संसर्गं
भज साधु समागमम् ।
कुरु पुण्य महोरात्रम्
स्मर नित्यमनित्यताम् ॥

(දුර්ජනයන් හා එක්වීම අත්හරින්න,
සත්පුරුෂයන් ඇසුරු කරන්න,
දිවා රෑ පින්කරන්න,
නිත්‍ය බව හා අනිත්‍යබව මෙනෙහි කරන්න)